

Itsas espezierik garrantzitsuenen Bermeoko terminologia

SARRERA

UETENA taldeak (Etniker-Bermeo) Bizkaiko Bermeon «Arrantza eta Nabigazioa» izeneko lana egiten ari ginela, izen pila bat biltzeko aukera izan genuen, arrainena batez ere, nahizta arrantzaleentzat garrantzia gutxiago duten beste zenbait itsas espezie ere aipatu.

Hizkuntza aldetik hitz guzti hauek garrantzia handia dutelakoan gaude, zeren, jakina denez, zientzizonek orain onarturiko terminologiak modernoak baitira. Lehen sailketa garrantzizkoa Linneok egin zuen, 1.707an jaioa bera eta 1.778an hila.

SAILKETA

Taxonomia edo Sistematika deritzan zientzia darabilten hastapenekin jokatu dugu. Zientzia honek animalia, landare nahiz mikroorganismo espezie bakoitzari izen bakarra eman nahi dio, zientzizonek guztientzat balio izateko modukoa. Honela halako animalia bat aztertzerakoan, erizpide bateratua lortzen da.

Artikulu honetan Bermeon ezagutzen diren espezieak hastapen hauen arabera sailkatuko ditugu eta aipaturiko arrain, zefalopodo eta moluskoen izen zientifikoa Bermeoko arrantzaleek erabilitako izen arruntarekin batera jarriko dugu. Nolanahi ere bai herriko izenen transkribapenean bai izen zientifikokoekiko loturan ahalik zuzentzen jotzen saiatuko gara. Baliteke lan honek zenbait huts eta omisio izatea. Handiegiak ez direla izango uste dugu.

Estudio hau egiten ari ginela, hainbat istilu izan dugu espezie desberdinak identifikatzen. Eta gainera animalia bakoitzari sarritan izen asko ezartzen zaio. Honela zenbait izen euskal itsasertz guztian zehar, Kantauri osoan edo baita Penintsula guztian ere berdinak edo antzekoak diren bitartean, beste batzutan toki batetik bestera aldatzen dira. Adibide argi bat *Brama Rayi* (SCHU) izan liteke, Bermeon PAPARDUE, Gipuzkoan LANPUA, Asturiasian PALOMETA, Katalunian CASTANYOLA eta barrurantz JAPUTA.

Desberdintasun hau herri bakoitzean bere izen bakarra eta berezia izate-raino hel daiteke. Honela, esate baterako, TXILIPITXERUE, GONBISE,

ANDONI ANASAGASTI

etab. Bermeo hutseko hitzak dira, porturik hurbilenetan ere erabiltzen ez direnak.

Badira, ordea, beste leku batzutatik ontzat harturiko izenak, baina hemen jatorrizko hizkuntzan zegokienaz beste indibiduo batzuri ezarriak. Adibide argi bat *Thunnus Alalunga* (CETTI) da, «Nomenclatura Ictiologica Española» delakoak (N.I.E.) ALBACORA deitua.

Bermeon, ordea, bi hitzok ez dira bat bera. *Thunnus Alalunga* (CETTI) espezieko indibiduoari ATUNEK deitzen zaie, Gastelaniazko ATUN hitza bera. Bermeon egiten den gastelaniaz, ordea, BONITO esaten zaio, Kantauriko beste zenbait aldetan bezala. Eta ALBACORA hitza *Eskonbriden* familiako beste espezie batzuri deitzeko erabiltzen da.

N.I.E. horretara itzuliz, Bonitoa *Sarda Sarda* (BLOCH) familiarekin bat egina dela ikusten dugu, Bermeon SERRUTXUE, eta Atuna *Thunnus Thynnus* (LINNEO) dagokio, hemen ZIMARROIE edo Cimarron deitua.

Hitz guzti hauen elkar-lotura honako eskema honetan ikus daiteke:

ZIENTZI IZENA	ESPAÑOLA	Bermeoko GASTELANIA	Bermeoko EUSKARA
<i>Thunnus Alalunga</i>	Albacora	Bonito	Atune
<i>Sarda Sarda</i>	Bonito del Sur	Serrucho	Serrutxue
<i>Thunnus Thynnus</i>	Atún	Cimarrón	Zimarroie
<i>Katsuwonus Pelamis</i>	Listado	Albacora	Albakorie

Berezketa honek badu bere garrantziarik diru aldetik: *T. Alalunga* eta *T. Thynnus* espezie txit antzekoak dira beren hazkundeko zenbait fasetan baina saltzerakoan balio desberdina dute, *T. Alalunga* estimatuagoa eta beraz saltzerakoan garestiagoa baita. Horregatik Bermeoko arrantzaleek argi bereziten dituzte izenak ondo desberdinduz.

Euskal kostako beste zenbait portutan, ordea, espezie bitzuren berezketa beren berezitasun morfologikoei begira egiten da, ATUNE-ri HEGA-LUZE eta ZIMARROIE-ri HEGA-LABUR deituz.

Zer jakingarri gisa esan dezagun diruz balio gutxi duten espezieak izen bakarrean sartzen eta deitzen direla, izen zientifikoaren eta izen arruntaren artean zerikusí zuzenik gabe. Hor daude OTXOBABASTUE, OTXOBURUSKUE edo MAKALLO ARRAÑE. BOKARTA, BESEUE edo LEBATZA bezalako espezie baliotsuak, ordea, zenbait izen berezi eta desberdin dituzte

ITSAS ESPEZIERIK GARRANTZITSUENEN BERMEOKO TERMINOLOGIA

beren hazkundeko faseen arabera. Aipaturiko adibideetan lehenengo biak beren gaztezaroon TXINTXIÑE eta TXILLUE dute izena, legatzarena nahasiagoa delarik gero ikusiko dugunez.

SAILKETA ULERTZEKO DATUAK

Azalpena errazteko herrian ezagutzen diren espezie desberdinak Klasea, Ordena, Familia eta abarren arabera filogenetikaz ordenatuko ditugu. Atal bakoitzean espezie bakoitzari portu honetan ematen zaion izena jartzen dugu, izen zientifikoa eta espainolez eta frantsesez itzulpena.

PHYLLUM CHORDATA

AGNATA KLASEA

Cyclostomata (Marsipobranchii) Subklasea

Petromyzontidae familia
LAMPROIE

Petromizon marinus LINNEO

Lamprea

Lampresse, Lamproie

ARRAIN SUPERKLASEA

CHONDRICHTHYES KLASEA

Elasmobranchii (Selachii) Subklasea

Squaliformes ordena
Hexanchidae familia
GARDIE

Hexanchus griseus BONNATERRE

Ganabota, Boquidulce

Moungé, Griset

Isuridae familia
TIBUROIE, ITXAS-OTSUE
MARRAIXUE, MARRAIJUE

Isurus oxyrinchus RAFINESQUE

Marrajo, Tiburón

Lamie

Lamna nasus BONNATERRE

Marrajo

Touille, Taupe

Cetorhinidae familia
MARMOK ARRAÑE

Cetorhinus maximus GUNNER

Peregrino

Pelerin

[4] *Scyliorhinidae familia*
ITXUKIJJE
PITXARROSIE
MOMIE

Galeus melastomus RAFINESQUE

Colayo

Chien espagnol

Scyliorhinus caniculus LINNEO

Pintarroja

Petit roussette

Scyliorhinus stellaris LINNEO

Gata, Alitan

Grande roussette

ITSAS ESPEZIERIK GARRANTZITSUENEN BERMEOKO TERMINOLOGIA

I IBUKOIE, I IBUKOI AZULE	<i>Prionace glauca</i> LINNEO	Tintorera, Tiburón	Peau-Bleue
TOLLIE, TOLLE	<i>Mustelus asterias</i> CLOQUET	Cazón, Mozuela	Emissole tacheté
KASOIE	<i>Eugaleus galeus</i> LINNEO	Cazón, Pez peine	Emissole, Milan-dre
<i>Squalidae familia</i>	<i>Squalus acanthias</i> LINNEO	Mielga, Ferrón	Aiguillat, tache-tée
MIELGIE	<i>Squalus fernandinus</i> MOLINA	Galludo, Ferrón	Aiguillat
LIXIE	<i>Centrophorus sngamosus</i> BONNATERRE	Lija	Requin chagrin
<i>Squatinae familia</i>	<i>Squatina squatina</i> LINNEO	Pez angel	Ange de mer
BILLAUE	<i>Torpedo marmorata</i> RISSO	Tremieiga	Torpille commune
<i>Rajiformes (Hypotremata edo Batoidei) ordena</i>	<i>Raja clavata</i> LINNEO	Raya común	Raie bouclée
<i>Torpedinidae familia</i>	<i>Raja picta</i> LACEPEDE	Raya	Raie brunette
ESKUKARIJJE	<i>Raja babis</i> LINNEO	Raya noviega, Picón	Poucheteau blanc
<i>Rajidae familia</i>	<i>Dasyatis pastinaca</i> LINNEO	Pastenaca, chuchó	Pastenague épineuse
ARRAIJJIE	<i>Myliobatis agula</i> LINNEO	Chucho, Rata	Aigle, Epervier
BASATAKO ARRAIJJIE			
ARRIKO ARRAIJJIE			
<i>Dasyatidae familia</i>			
ESKOKERIE, ESKOARRANE			
<i>Myliobatidae familia</i>			
TRAMAIJJIE			

<i>Chimeridae familia</i> ITXAS KATUE	Holocephali Subklasea <i>Chimaera monstrosa</i> LINNEO	Rata de mar, Borrigo	Rat, Chimère
<i>Clupeiformes (Isospondyli) ordena</i> <i>Clupeidae familia</i> ARENKIE ARINKOIE, ARENKOIE SARDIÑIE SAPALUE, KOLAJJUE ALATXIE	Osteichthyes Subklasea <i>Clupea arengus</i> LINNEO <i>Clupea sprattus</i> LINNEO <i>Sardina pilchardus</i> WALDAUM <i>Alosa alosa</i> LINNEO <i>Alosa fallax</i> LACEPEDE	Arenque Espadín Sardina Sabalo Pez hacha, Saboga	Hareng Sprat harenguet Sardine, Royan Alose vraie Alose freinte
<i>Engraulidae familia</i> BOKARTA, ANTXXOIE ¹	<i>Engraulis encrasicolus</i> LINNEO	Boquerón, Anchoa	Anchois
<i>Salmonodei subordena</i> <i>Argentinidae familia</i> ABUSE ²	<i>Argentina sphyraena</i> LINNEO	Pez plata	Argentine
[6] <i>Tetraodontiformes (Plectognathi) ordena</i> <i>Molidae familia</i> ATAIUE	<i>Mola mola</i> LINNEO	Pez luna	Poisson lune

<i>Anguillidae familia</i> SARDITIE ³	<i>Anguilla anguilla</i> LINNEO	Anguila	Anguille
<i>Muraenidae familia</i> ANGIRE MORIE	<i>Murena belena</i> LINNEO	Morena	Muréne
<i>Congridae familia</i> ANGIRIE ⁴	<i>Conger conger</i> LINNEO	Congrio	Congre
<i>Beloniformes (Synentognathi) ordena</i>			
<i>Scomberesocidae familia</i> AKULIE	<i>Scomberesocidae saurus</i> WALBAUM	Paparda, Aguja	Balaou
<i>Belonidae familia</i> BOTAKARRA, LANTZOIE	<i>Belone belone</i> LINNEO	Aguja, Saltón	Orphie
<i>Perciformes ordena</i>			
<i>Mugileidei subordena</i>			
<i>Mugilidae familia</i> LASUNE, MUBLIE	<i>Mugil cephalus</i> CUVIER	Lisa, Mujil, Cabezudo	Mulet cabot
KORKOIE	<i>Mugil auratus</i> CUVIER	Dabeta, Galupe	Moulet dore
ONDO LASUNE	<i>Mugil chelo</i> CUVIER	Corcón, albura	Mulet tippu
<i>Trichuriuroidi subordena</i>			
<i>Trichiuridae familia</i> SABLIE, ESPADINE	<i>Trinchiaurus Lepturus</i> LINNEO	Pez sable	

Atherinidae familia

ABUSE

Atherina boyeri RISSO

Pege - Rey

Petre, Cure, Sauciet

Bramidae familia

PAPARDUE

Brama rayi SCHU

Palometa, Japuta

Breine castagnole

Serranidae familia

ASALEKO MERUE, MERO SURIJJE

Epinephelus gigas BRUNNICH

Mero de Roca

Merou

ONDOKO MERUE, MERU BAL-TZA

Polyprion americanum BLOCH SCHNEIDER

Cherna

Cermier

KOSTAKO KABRIE⁵—*Paracentropistis cabrilla* LINNEO

Cabrilla

Serran comun

KOSTAKO KABRIE

—*Paracentropistis hepatus* LINNEO

Merillo, Serrano

Serran tambour

KOSTAKO KABRIE

—*Paracentropistis seriba* LINNEO

Serrano

Vachette

LUPIÑE

Dicentrarchus labrax LINNEO

Lubina, Róbaló

Bar, Loup

Sciaenidae familia

BURBIÑE

Pseudosciaena hololepidota LACEPEDE

Corvina

Courbine

GURBIJJE

Sciaena cirrosa LINNEO

Verrugato

Ombrune

*Carangidae familia*TXITXARRUE⁶—*Trachurus trachurus* LINNEO

Jurel, chicharro

Chinchard, saurel

TXITXARRUE

—*Trachurus pictaratus* BODWICH

Chicharro Francés

Chichard

Mullidae familia

KOSTAKO BARBAIÑE, ATXAKO BARBAIÑE, BARBARIÑE

Mullus surmuletus LINNEO

Salmonete de roca

Rouget

ITXOSOANDIKO BARBAIÑE

Mullus barbatus LINNEO

Salmonete de fan-

Surmulet

MUSOIE, ⁷ POPAMIENTUE	— <i>Diplodus vulgaris</i> GEOFFRON St. HILARIE	Mujarra	Mujoya
MUSOIE	— <i>Diplodus annularis</i> LINNEO	Mocharra	Sparailon
MUSARRA	— <i>Diplodus sargus</i> LINNEO	Sargo	Sar Houchon
MUSARRA	— <i>Puntazzo puntazzo</i> COTTI	Sargo picudo	Sar tambour
SAPATERUE	<i>Spondyliosoma cantharus</i> LINNEO	Chopa	Dorade profonde
BURUSBERAKUE	<i>Dentex dentex</i> LINNEO	Denton	Pagre
URREBURUE	<i>Sparus aurata</i> LINNEO	Dorada	Daurade
BESEUE, BESEGUE ⁸	<i>Pagellus centrodonatus</i> DELAROCHE	Besugo	Dorade profonde
ALLUETA	<i>Pagellus acarne</i> RISSO	Aligote	Pageot blanc
BREKIE	<i>Pagellus erhybrinus</i> LINNEO	Pageot, breca	Pageot rouge
ERRIJO ARRANE	<i>Litognatus mormyrus</i> LINNEO	Pez herrera	Marbre
BOGIE	<i>Boops boops</i> LINNEO	Boga	Bogue
<i>Labridae familia</i>			
DURDOIE	— <i>Labrus berggylta</i> ASCANTUS	Maragota, tordo de mar	Vieille commune
DURDOIE	— <i>Labrus bimaculatus</i> LINNEO	Gallano, maragota	Vielle coquette
DURDOIE	— <i>Symphodus tinca</i> LINNEO	Peto, pavo real	Crenilabre paun
TXARRUE	— <i>Symphodus melops</i> LINNEO	Porredana, Torrodo rocoso	Crenilabre melope
TXARRUE	— <i>Ctenolabrus rupestris</i> LINNEO	Tabernero	Labre des roches
TXILIPITXERUE	— <i>Coris julis</i> LINNEO	Doncella, Julia	Cirelle giofredi
<i>Trachinidae familia</i>			
SALBAIJJUE	— <i>Trachinus draco</i> LINNEO	Araña, escorpión	Grande vive
SALBAIJJUE	— <i>Trachinus vipera</i> CUVIER VALENCIANES	Araño, faneca brava	Petit vive

Blennidae familia

OTXOBABASTUE

OTXOBABASTUE

OTXOBABASTUE

Ammodytidae familia

LANTZOIE

Scombridae familia

BERDELA

MAKAELA, MAKARELA

Thunnidae familia

ZIMARROIE, SIMARROIE

ATUNE

SERRUTXUE, AGINZORRO-
TXAALBAKORIE, ALISTAUE⁹

MELBIE

MONJIE, TOMATERUE

*Xiphiidae familia*AKULE BIDAGARDIE¹⁰*Gobidae familia*OTXOBURUSKUE¹¹

OTXOBURUSKUE

—*Blennius gattomgine* BRUNNICH—*Blennius galerita* LINNEO—*Bleunius pholis* LINNEO*Ammodytes lanceolatus* LE SAUVAGE*Scomber sombrus* LINNEO*Scomber japonicus* HOUTTOYN*Thunnus tynnus* LINNEO*Thunnus alabunga* CETTI*Sarda sarda* BLOCH*Katsuwonus pelamis* LINNEO*Auxis thazard* LACEPEDE*Thunnus obesus* LOWE*Xiphias gladius* LINNEO¹⁰—*Gobius Cruentatus* GMELIN—*Gobies niger* LINNEO

Babosa

Mama, babosa

Futarra, Babosa

Lanzón, aguacio-
so

Caballa

Estornino

Atún rojo, Atún

Albacora, Atún
blanco, Bonito

Bonito del sur

Listado

Malva

Patudo

Pez espada, em-
perador

Gobio

Chabarrudo

Cabot

Bavense

Bavense

Lançon

Maqueteau

Maquereau es-
pagnol

Thon rouge

Germon, Thon
blanc

Bonite

Bonite vraie

Boniton

Thon obésé

Epadon

Gobie ensanglan-
té

Gobie

OTXOBURUSKUE

*Cottoidei (Cataphracti; Scleroparei; Loricati) subordena**Scorpaenidae familia*

KABRA GORRIJJE

GOMBISE

ITXAS KABRIE

Triglidae familia

ARRAINGORRIJJE, NESKASARRA

ARRAINGORRIJJE, NESKASARRA

PERLOI BALTZA

PERLOI GORRIJJE

KUKUTXE, KUKUXE ¹²*Gadiformes (Anacanthini) ordena**Gadidae familia*

MAKALLUE

TAKARTA, FANEKIE ¹³

SABALEKO TAKARTA

—*Pomatoschistus minutus* LINNEO*Helicolenus dactylopterus* DELAROCHE*Scorpaena scrofa* LINNEO*Scorpaena porcus* LINNEO—*Trigla cuculos* LINNEO—*Trigla lyra* LINNEO*Trigla lurnadus* LINNEO*Trigla hirundo* LINNEO*Trigla lucerna* LINNEO*Gadus morhua* LINNEO*Trisoptemus luscus* LINNEO*Trisopterus minutus* RAFINESQUE

Gobio de arena

Gallineta

Cabracho, rascacio

Escorpena, rescaza

Arete, Cuco

Garneo, Gallina, Trigla

Bocharro, rubio, perlón

Golondrina

Lucerna, Rubio

Bacalao

Faneca

Barbada, Faneca menor

Gobie de sale

Rascasse de fonde

Rascasse rouge

Rascaza noire

Grondrin

Grondrin Lyre

Grondin gris

Trigle

Grondin, perlon

Morue

Tacaud

Capelan

ABADEJUE ¹⁴
FOGONERUE, KARBONERUE
LIRIJJUE
LOTXIE, AUENBOLUE
LOTXA BALTZA

MARUKIE, MAKALLO ARRA-
NE

BRIJJANDIE

LEBATZA ¹⁵

MAKALLO TXIKIJJE ¹⁶

MAKALLO TXIKIJJE

Zeiformes (Zeomorphi) ordena

Zeidae familia

SAN PEDRO ARRAÑE, OLLA-
RRA ¹⁷

*Beryciformes (Berycomorphi) or-
dena*

Berycidae familia

PAPARDO GORRIJJE

[12]

*Pleuronectiformes (Heterosoma-
ta) ordena*

Pleuronectidae familia

ERREROLUE ¹⁸

Pollachius LINNEO

Pollachius vireus LINNEO

Micromesistius pontasson RISSO

Phycis blennioides GUNTHER

Raniceps ranius LINNEO

Molva molva LINNEO

Molva macrophthalmia RAFINESQUE

Merluccius merluccius LINNEO

— *Graidropsamus vulgaris YARREL*

— *Ciliata mustela LINNEO*

Zeus faber LINNEO

Beryx decadactylus CUVIER

Scophthalmus maximus LINNEO

Abadejo

Carbonero

Bacaladilla

Brotola de fango

Babosa, pez rana

Maruca

Arbitan

Merluza

Abarbuda, Barba-
da

Mustela

Pez de San Pedro

Palometa Roja

Redaballo, salla

Lien jaune

Lien noir

Poutasson

Mostelle de fond

Runiceps trifur-
gue

Lingue, juliana

Arbitan

Merlu

Mostelle á trois
barbillo

Motelle á cinq
barbillon

Dorée, Saint Pie-
rre

Beryx rouge

Turbot

[13]

OLLARRA ¹⁹
 LENGUAUE, SAPALUE
 LENGUAUE, SAPALUE

*Lophiiformes (Pediculati) orde-
 na*

Lophiidae familia

ITXASAPUE, ITXOSAPUE, SA-
 PUE

Limanda LINNEO
 —*Solea solea* LINNEO
 —*Buglossidium luteum* RISSO

Lophius piscatorius LINNEO

solla	Limande
Gallo	Limande
Lenguado	Sole, comande
Acevia	Bateau

Rape	Bandroie
------	----------

MAMMALIA KLASEA

Cetacea ordena

Mysticetia subordena

BALLENIE, SEROIE

Odontoleae subordena

KATXALOTIE

ISURDIE, TOLLINUE

MARSOPIE

Balaena glaciaris LINNEO

Physetes catodon

Delphinus delphis

Phocaena Phocaena

Ballena Euskara	Baleine
-----------------	---------

Cachalote	Cachalot
-----------	----------

Delfín común, to- nino, tolino	Dauphin
-----------------------------------	---------

Marsopa	
---------	--

PHYLLUM MOLLUSCA

GASTEROPODOS KLASEA

LAPIE, LAPA	<i>Patella coerulea</i> LINNEO	Lapa	Patelle
MAGURIJUE	<i>Trochocochela crassa</i> LINNEO	Caracolillo, Magurio	Bigoruen gris
ITXASOKO KARAKOLA	<i>Tritonium nodiferum</i> LINNEO	Caracola de mar	Triton

PELECIPODOS KLASEA

OSTRIE	<i>Ostrea edulis</i> LINNEO	Ostra	Huitre plane
MUSILLIE	<i>Mytilus edulis</i> LINNEO	Mejillón, mojon	Moule
MARGOLA, MARBOLA	<i>Cardium edulo</i> LINNEO	Berberecho	Coque
TXIRLIE	<i>Tapes decusatus</i> LINNEO	Almeja	Clorisse
MUERGUE	<i>Salen marginatus</i> LINNEO	Navaja	Coteau droit

CEFALOPODOS KLASEA

TXIBIJJIE	<i>Sepia officinalis</i> LINNEO	Sepia	Seciché
TXIMIÑOIE	<i>Loligo vulgaris</i> LINNEO	Calamar	Calmar
POTXIE	<i>Toradotes segittatus</i> LAMARK	Pota	Calmar á nageoire flech
AMORROTXA	<i>Octopus vulgaris</i> LAMARK	Pulpo común	Pieuvre

CRUSTACEA KLASEA

[15]

Decapodos ordena
 ESKIRE GORRIJJE

ESKIRIE
 GANBIE
 ABAKONDUE
 LANGOSTIÑUE
 SIGALIE
 LANGOSTIE
 SENTOLLUE
 NEKORIE
 KASKARRATOIE
 TXANGURRUE
 KARRAMARRUE
 SAPATERUE

Cirripedia Subklasea
Cirripedos ordena
 PORSEBIE

Palaemon serratus PENNANT

Crangon crangon LINNEO

Pandalux borealis KROY

Homarus gammarus LINNEO

Panaens Kerathyrus FORSKAL

Nephrops norvegicus LINNEO

Palinurus vulgaris LATREILIE

Maja squinado RONDELET

Macropipus puber LINNEO

Eriphia spinifrons HERBST

Cancer pagarus LINNEO

Garcinus maenas LINNEO

Pachygrapsus marmoratus FABRICIUS

Pollicipes cornucopia LINNEO

Quisquilla, camarón
 Bouquet

Camarón gris
 Crevette gris

Gamba roja
 Crevette rouge

Bogavante
 Homard

Langostino
 Grosse crevette

Cigala
 Langostine

Langosta
 Langoste

Centollo
 Chevre

Nécora, andarico
 Etrille

Cangrejo moruno
 Crave jeune

Buey, cangrejo
 Tourteau

Cangrejo común
 Serratón

Cangrejo corredor
 Faronillo

Percebe
 Pied, Ponce

ITSAS ESPEZIERIK GARRANTZITSUENEN BERMEKO TERMINOLOGIA

OHARRAK

1 ANTZOIE batez ere lur barruko jendeak erabiltzen du. BOKARTA izena, ordea, arrantzaleen arteko izen berezia da, baita berei zuzenki loturik daudenena ere, neskatilak adibidez. Espezie honen umei TXINTXINEK esaten zaie.

2 ODOLBAKO ARRANE ere esaten zaio. ABUSE izena, hedaduraz, inizatiba gutxi pertsoneri esateko ere erabiltzen da.

3 Hona hemen hizkuntz garrantzia handiko beste kasuetarik bat. Sarreran azterturiko kasua bezalaxe, (4)ren izena *Congridae* familiakoa izanik ere, bere izendegia gastelaniazko hitzetik hartzen du:

ANGILA. Eta kongrioa: AINGIRIE.

SARDITIE-ren umeak ANGULEK dira.

4 Kongrioak ur azaletik 3.000 metrotarainoko zakoneran bizi daitezke. Ur azaletan bizi direnak kolore iluna dute eta ANGIRE BALTZAK esaten zaie. Ur zakonekoek kolore argia dute eta hauek ANGIRE ZURIJEK dute izena. Espezie berekoak izanik ere, lehenengoi KOSTAKUEK esaten zaie eta bigarreni ITXASOANDIKUEK edo ALTUREKUEK.

5 Hiru *Paracentropistis*-ak KABRIE edo KOSTAKO KABRIE deitzen dira.

6 Tamainu handiko ale helduei TXITXARRO MARIKOIE deitzen zaie.

7 Gutxiago erabiltzen den beste izen bat KOLANEGRIE da. Badira izen honekin bi moeta: MUSOI GORRIJE eta MUSOI BALTZA.

8 Duela denbora gutxirarte "pancho" izenekoek ez zuten bixiguekin zerikusirik. Orain badakigu lehen horiek bixigukumeak direla, Hauetako Bermeon TXILLUE esaten zaie.

9 AGINSORROTXA izena ere ematen zaie.

10 PESESPADIE ere deitzen zaio.

11 Beste izen batzu: MAKALLUEK, MAKALLO TXIKIJEK eta ATXAKO MAKALLUEK. OTXOBABASTUEren eta OTXOBURUSKUEren arteko aldea honetan dago, alegia, lehenengok beren azalean gai liskatsu bat segregatzen dutela. OTXOBURUSKUEK, ordea, buru handiagoa dute eta gai liskatsu hori segregatu beharrean, azala ezkatatzen jantzia dute.

12 *Triglidae* direlakoei, oro har, KUKUTXEK esaten zaie.

13 Bada espezie bereko zenbait faneka desberdin segun non harrapatzen diren; ATXAKO TAKARTA haitzetan bizi dena. Ur istiltzuetan bizi direnei BASATAKO TAKARTA esaten zaie. Kostatik hurbilekoei KOSTAKUEK edo KOSTAKO TAKARTAK. Itsaso handian harrapatuei SABALEKO edo ALTUREKO TAKARTAK esaten zaie.

14 ABADAJUE eta KARBONERUE hauen artean diferentziak izanik ere, izen bera ematen zaie.

15 Ekonomi aldetik garrantzia funtsezkoa duen espezia izanik, arrantzaleek espezie bakarreko ale hauri izen desberdinak jarri dizkiete, alegia, ume gazteak ANTZO-BILLIE, hogeitik hogeita hamar zmtartekoei KARIOKILLIE deitzen zaie. Kiloaren hiru laurdenera heltzean PESKADILLIE. Pisu honetatik gora eta kilo baten inguruan dabilenean MEDIANIE. Azkenik bi kilotatik gorako ale heldua, horra LEBATZA izenez ezagutzen dena.

ITSAS ESPEZIERIK GARRANTZITSUENEN BERMEOKO TERMINOLOGIA

16 Arrantzarako garrantzia gutxiko kosta espezieak dira. Zakonera gutxira bizi dira. Bitzuei MAKALLUEK, ATXAKO MAKALLUEK edo KOSTAKO MAKALLUEK esaten zaie.

17 OLLARRA ere esaten zaio geroago ikusiko dugunez.

18 RODABALLUE ere bai.

19 GALLUE ere bai.

Andoni ANASAGASTI

Bermeo, 1979

BIBLIOGRAFIA

- ARANZADI, T., *Nombres de peces en Euskera*, 374-387 h. R.I.E.V., 24. alea. Argitaratzaile Biblioteca de la Gran Enciclopedia Vasca. Bilbo, 1972.
- CORT, J. L., *El atún rojo o Cimarron, Thunnus Thynnus (L)*, I.E.O.ko arrantza informazioa. Santander, 1974.
- GARMS, H. EIGENER, W., *Plantas y animales de España y de Europa*, Argitaratzaile EUNSA. Iruña, 1977.
- GRASSE, P. P., *Vertebrados*, Hirugarren alea. Argitaratzaile Toray-Masson.artzelona, 1978.
- IRAOLA, J. J. eta IBAÑEZ, M., *Fauna marina de la costa vasca / Euskalerriko Itsas Abereak*, Donostiako C.A.M.-en argitarapenak. Donostia, 1976.
- LAGLER, K. F., BARDACH, J. L., MILLER, R. R., *Ichthyology: The Study of Fishes*, Argitaratzaile Toppan Company, Ltd., Tokyo, Japonia, 1962. John Wiley eta Sons, Inc.
- LOTINA BENGURIA, R., *Los Mariscos*, Argitaratzaile Graficas Loroño. Bilbo, 1973.
- LOZANO CABO, F., *Oceanografía, biología marina y pesca*, 2. alea. Argitaratzaile Paraninfo. Madrile, 1978.
- MONDO SOMMERSO, *Atlante dei pesci delle Coste Italiane*, Giorgio biniren testuak. Aldi desberdinetakoak. Erroma.
- MORALES ALMIÑANA, M., *Playas de pesca*, Argitaratzaile Gustavo Gili, S. A.artzelona, MCMXLIV.
- MUUS, B. J. eta DAHLASTROM, P., *Guía de los peces del mar, del Atlántico y del Mediterráneo*, Argitaratzaile Omega.artzelona, 1977.
- TAIT, R. V., *Elements of Marine Ecology*, Butterworth Co. Ltd. Londres, 1973.
- WITHEAD, Dr. P., *How fishes live*, Elsevier International Proyects Ltd. Oxford, 1973.
- YONGE, C. M. eta BARRETT, J., *Collings Pocket Guide to the SEA SHORE*, William Collings Sons. Londres, 1973.

